

Den statistisk-økonomiske Oversigt for Aaret 1945

Statistiske Efterretninger, der udgives af Det statistiske Departement, bringer som sædvanlig i det nye Aars første Nummer en statistisk-økonomisk Oversigt over Erhvervsforholdene. De Opgørelser, der omfatter hele 1945, bygger dog til en vis Grad paa foreløbige Tal. I det følgende gengives visse af Oversigtens Oplysninger om Landbrugets Forhold.

Høstudbyttet.

Det samlede Høstudbytte androg ca. 72 Mill. Afgrødeenheder i 1945. Det er en Fremgang paa ca. 2 Mill. Afgrødeenheder i Forhold til 1944, men var iøvrigt af nogenlunde samme Størrelse som i de to nærmest foregaaende Femaar.

Husdyrbestanden.

Husdyrbestanden i Landkommunerne var i Sommeren 1945 i pCt. af Bestanden ved den tilsvarende Tælling i Sommeren 1939 for:

Heste	106	Svin	52
Hornkvæg ialt	97	Høns	50
Malkekøer	95		

Husdyrbrugsproduktionen.

Produktionen af de vigtigste Salgsvarer udgjorde i 1945 i pCt. af Produktionen i 1938 for:

Mælk	79	Flæsk	58
Smør	70	Æg	43
Okse- og Kalvekød ...	84		

Prisforholdene.

For det afleveringspligtige Kornes Vedkommende skete der ingen Ændringer fra 1944 til 1945. Prisen for Frihandelskornet laa derimod i første Kvartal af 1945 en Del højere end i samme Tidsrum Aaret før, men faldt derefter i de følgende Maaneder af 1945, især i Aarets sidste Maaneder, hvor f. Eks. Prisen for Byg laa ca. 20 pCt. lavere end i de samme Maaneder i 1944.

De Eksportpriser, der under Besættelsen opnaaedes for de animalske Produkter, kunde ikke opretholdes efter 5. Maj, da

Eksporten efter 5 Aars Afbrydelse igen begyndte at gaa til det britiske Marked. Forhandlingerne med Storbritannien om Eksportpriserne førte til, at disse skulde bibeholdes uforandret indtil Udgangen af August 1945, hvorefter Priserne etapevis skulde nedsættes, saaledes at de pr. 1. Januar 1947 var nedbragt med ialt 33 pCt. for Smør og Æg og 25 pCt. for Flæsk.

Indtil 1. September var Eksportprisen for Smør 510 Kr. og Afregningssummen 445 Kr. pr. 100 kg. I September Maaned var Afregningssummen 433,75 Kr., men fastsattes derefter i Henhold til den nye Smørordning af 28. September 1945 til 400 Kr., alt pr. 100 kg. Saafremt denne Pris af 4,00 Kr. pr. kg Smør ikke kan opretholdes ved, at Eksportprisen overstiger Hjemmemarkedsprisen (fastsat paa Grundlag af Afregningstallet 3,89 Kr. pr. kg), og ved Provenuet af en Afgift paa 11 Øre pr. kg Smør, som visse Næringsdrivende faar tildelt Rationeringskort til, tilskyder Staten i Henhold til Smørordningen det manglende Beløb, dog kun for Tiden 1. Oktober 1945 til 30. September 1946.

Til Sikring af Producentprisen er der i Finansaaret 1944/45 efter den da gældende Smørordning ydet et Tilskud paa 26,5 Mill. Kr. samt yderligere 3,4 Mill. Kr. som Afgift for Smør anvendt af Næringsdrivende. De tilsvarende Tal var for det foregaaende Finansaar henholdsvis 20,4 og 3,1 Mill. Kr.

Indtil Udgangen af September var Andelsslakteriernes Landsnotering for Flæsk 2,72 Kr. pr. kg, hvortil kom 16 Øre pr. kg for Svin paa 80¹/₂ kg og derover, ialt 2,88 Kr. pr. kg. I Overensstemmelse med Engelsaftalen reduceredes Prisen da med 10 pCt. til 2,59 Kr. pr. kg, og denne Pris er tilsikret Producenterne indtil 30. September 1946 gennem en til Smørordningen svarende Flæskeordning.

For Æg laa Gennemsnitsprisen i 1945 paa 2,34 Kr. pr. kg mod 2,41 Kr. i 1944. Der er ikke for Æg gennemført nogen Prisordning, saaledes som for Smør og Flæsk.

Kødprisen var gennem hele 1945 121,75 Kr. pr. 100 kg, d. v. s. uforandret fra Aaret før.

Udførslen.

Af levende Dyr hovedsagelig til Slagtning er Udførslen gaaet meget stærkt tilbage, og ogsaa for Flæsk og Kød er der Tale om stærk Formindskelse. Derimod er Udførslen af Mejeriprodukter steget i Værdi, og Ægeksperten er næsten tredoblet. For Heste har Udførslen praktisk taget været standstødt siden Krigens Ophør. Frøeksporten er gaaet ned til en Fjerdedel af, hvad den var i 1944.

Beskæftigelsen.

Beskæftigelsen i Landbruget var i Juli 1945 lidt større end paa samme Tid i 1944. Største Delen af Stigningen falder paa Børn og Slægtninge. Antallet af beregnede Helaarsarbejdere var i 1944/45 ca. 451 500 mod ca. 444 800 Aaret før. I Løbet af Eftersommeren og Efteraaret finder der normalt en vis Nedgang Sted i Arbejdskraftens Størrelse, men denne Nedgang har i 1945 været væsentlig stærkere end Aaret før, nemlig 47 100 mod 20 800. Navnlig Antallet af hjemmевærende Børn og Slægtninge er gaaet ned.

Lønningerne.

Helaarslønnen for Perioden 1. November til 31. Oktober er baade paa Øerne og i Jylland steget med 20—25 pCt. for alle Medhjælpergrupper fra 1944/45 til 1945/46. I Forhold til 1940 andrager Stigningen 150—185 pCt. for Karlens og 125 pCt. for Pigernes Vedkommende.

Driftsresultatet.

Med Hensyn til Driftsresultatet forholder det sig saaledes, at Nettoudbyttet af den gældfri Ejendom er gaaet ned fra 272 til 224 Kr. pr. ha, hvorved Forrentningsprocenten af den investerede Landbrugskapital er reduceret fra 8,8 til 7,2. Der har været en lille Fremgang for Brug under 10 ha og for Brug med 20—30 ha. For de øvrige Brugsstørrelser har der været Nedgang, men kun for Gruppen med over 100 ha har Nedgangen været væsentlig, idet den androg ca. 15 pCt.

Bruttoudbyttet pr. ha steg fra 1241 til 1266 Kr. og Driftsomkostningerne fra 969 til 1042. Stigningen i Bruttoudbytte hidrører baade fra Planteavl og Kvægholdet, hvorimod Indtægten fra Svineholdet er gaaet en Del tilbage. Driftsomkostningernes Stigning skyldes navnlig Arbejdsudgifterne, der var 54 Kr. — eller ca. 15 pCt. — større pr. ha end Aaret før.

Den økonomiske Linie.

Det er sjældent, at Det statistiske Departement anstiller Betragtninger over, hvordan Udviklingen kan ventes at ville forme sig, men det er gjort i dette Tilfælde — og paa en saadan Maade, at det er værd at lægge Mærke til.

Bevægelserne ventes i Korthed at blive for Bruttoindtægten, at den gaar ned som Følge af den tidligere omtalte 10 pCt. Nedgang i Flæskeprisen. Virkningen af den tilsvarende Nedgang i Smørprisen vil formentlig i det store og hele blive opvejet af den Produktionsforøgelse, der maa ventes, naar der

kommer Oliekager. — For Omkostningernes Vedkommende regnes der med yderligere Stigning i Arbejdsudgifterne, og Foderudgifterne vil stige som Følge af det større Oliekageforbrug.

For Arbejdsudgifternes Vedkommende føjes der dog til, at Stigningen til en vis Grad vil blive modvirket ved Indskrænkning af Folkeholdet. — *Dette er muligvis rigtigt, men man maa her erindre sig, at Nedgangen i Folkehold nødvendigvis maa medføre en Produktionsindskrænkning, med mindre Arbejdet rationaliseres og mekaniseres yderligere, men det er en Foranstaltning, der ikke kan gennemføres gratis.*

Det hedder i Departementets Redegørelse, at disse modgaaende Bevægelser i Posterne paa Indtægts- og Omkostningssiden antagelig ikke vil kunne undgaa at resultere i en meget betydelig Forringelse af Driftsresultatet. Nettoudbyttet af den gældfri Ejendom vil efter al Sandsynlighed blive væsentligt mindre end i noget Aar siden 1938/39 (det udgjorde nævnte Aar 3,1 pCt. af den investerede Kapital), saafremt det ikke er gørligt at opnaa en Forbedring i de nugældende Vilkaar for Produktion og Eksport.

En grundig Gennemgang af de statistisk-økonomiske Oversigter er en god Maade at begynde det nye Aar paa, fordi den giver et klart Overblik over Erhvervsøkonomiens store Linier. Der er ogsaa Grund til at fremhæve den „Sammenfatning“, hvormed Oversigterne afsluttes. Den giver en baade nøgtern og fordomsfri Redegørelse for de skæbnesvangre Muligheder, som et mere varigt Misforhold mellem vore Import- og Eksportpriser indebærer for vore fremtidige økonomiske Forhold. Et Problem i nøje Forbindelse hermed opstaar, hvis fremmede Landes Evne til at levere os de Varer, der er nødvendige til Landets produktive Virksomhed, svigter. Det kan virke prishævende ved Forøgelse af den ledige Købekraft samt forringe vor udenlandske Konkurrenceevne og derved fremkalde Tanken om Sænkning af Kronens Værdi som et Middel herimod.

Udkomne Bøger.

Beretning fra Statens Planteavlssudvalg for Finansaaret 1944—45. Udarbejdet af Statens Planteavlskontor. 109 Sider. (Kbhvn. 1945).

Planteavlen paa Lolland-Falster 1945. Beretning udarbejdet af Planteavlssudvalget for De samvirkende lolland-falsterske Landboforeninger ved E. Vestergaard og H. H. Holme Hansen, samt *Beretning fra Græsmarksforeningen* ved G. Engel. 138 Sider. (Nykøbing F. 1946).

Den nordslesvigske Landboforening i Storm og Magsvejr gennem hundrede Aar, 1846—1946. Redigeret af Kreditforeningsdirektør Hans Hansen, Aabenraa. 327 Sider. (Haderslev 1946).

218. *Beretning fra Forsøgslaboratoriet.* — Undersøgelser over Karotinindholdet i Græsmarksplanter og andre Foderplanter. — Hastigheden hvormed Foderets ufordøjelige Rester passerer Fordøjelseskanalen hos Svin. — Karotinet Resorption hos Svin. — Mælkens Indhold af A-Vitamin og Karotin. Af Dr. agro. Aage Lund. Udgivet af Statens Husdyrbrugsudvalg. 133 Sider. Med Resume paa Engelsk. (Kbhvn. 1945).

5. *Beretning over Landbrugsregnskaber fra Regnskabskredsen indenfor De samv. sjæll. Husmandsforeninger 1944—45.* Udarbejdet og udgivet af Regnskabsudvalget ved P. Larsen, Konsulent. 37 Sider. (Slagelse 1945).

Beretning om Statens Fjerkræudvalgs 14. Konkurrence mellem hele Høsehøld og 11. Konkurrence mellem Kalkun-, Gaase- og Andehøld 1944—45. Udarbejdet af David Davidsen, Konsulent. 31 Sider. (Kbhvn. 1945).

Landøkonomisk Aarbog for 1946. Udgivet ved Foranstaltning af Ministeriet for Landbrug og Fiskeri. Redigeret af Det kgl. danske Landhusholdningsselskab ved Axel Nielsen. 47. Aargang. XXXVI + 237 Sider. (Kbhvn. 1946).

Fødemidlerne i ernærings-historisk Belysning. Udgivet af Niels Siggaard. 198 Sider. (Kbhvn. 1945).

Mindre Meddelelser.

De Medlemmer af Landhusholdningsselskabet,

der ikke paa sædvanlig Maade har modtaget et Frieksempplar af Landøkonomisk Aarbog og Landmandens Lommekalender ca. 10. Januar d. A., bedes venligst sende Meddelelse derom til Sekretariatet, Rolighedsvej 26, København V. — De paagældende Eksemplarer skal da straks blive fremsendt.

Ved Postvæsenets Frankostempling af de til Udsendelsen beregnede Kuverter er der bortkommen ca. 40 af disse, men Fejlen blev desværre først opdaget efter Udsendelsen, da Restbeholdningen af Aarbogen og Lommekalenderen blev gjort op.

Foredrag i Landhusholdningsselskabet.

Der bliver ingen Foredrag i Landhusholdningsselskabet i Februar Maaned, men til Gengæld 2 i Marts Maaned af henholdsvis Statskonsulent *Aug. Kjær* og Lektor *P. Nyboe Andersen*, Aarhus. Nærmere Meddelelse om Tider og Emner vil fremkomme i Tidsskriftets Hæfte 3.

Laurits Andersens Fond:

Ansøgninger om at komme i Betragtning ved den i Begyndelsen af Juli Maaned 1946 stedfindende halvårlige Uddeling af Fondets Midler maa være indsendt til Fondets Kontor senest den 1. Marts 1946 (for Ansøgere bosiddende udenfor Europa senest 1. April). Ansøgningerne maa indeholde Oplysninger om eventuel fra anden Side modtaget eller søgt Støtte. Ansøgningsskemaer anvendes ikke.

Fondets Midler anvendes i Følge Fundatsen til *Fremme af dansk Industri og Handel* — som er Fondets Hovedformaal — samt til *Hjælp til syge og fattige Danske hjemme og ude*. Bevillingerne til *sidstnævnte* Formaal gives i Følge Bestyrelsens Beslutning ikke til personlige Ansøgere (bortset fra trængende, nære Slægtninge af Fondets Stifter), men stilles til Raadighed for danske velgørende Foreninger i Ind- og Udlandet.

Nærmere Oplysninger om de Formaal, hvortil Fondet fortrinsvis yder Støtte paa det erhvervsmæssige Omraade, kan faas ved Henvendelse til Fondets Kontor, Industribygningen, Vesterbrogade 1, København V. Telefon Palæ 3890 (Kontortid Mandag, Onsdag og Fredag Kl. 10—13).

Landbrugets Prisforhold i December Maaned 1945.

(Ved Det landøkonomiske Driftsbureau).

Tabel 1. Priser i Kr. pr. 100 kg.

	1944			1945		
	Hele Aaret	Nov. Md.	Dec. Md.	Hele Aaret	Nov. Md.	Dec. Md.
Landbrugsprodukter:						
Sødmælk (ab Mejeri) ¹⁾	28,03	28,95	28,95	27,52	26,96	26,96
Smør, Notering	389	389	389	389	389	389
do. do. + Tillæg	445	445	445	434	400	400
Ost, 20 pCt.	199	199	199	198	194	194
Æg	241	264	270	235	270	270
Slagterisvin (sl. V.)	272	272	272	269	259	259
Slagtekøer, Kbh., 1. Kl. (lev. V.)	130	130	130	130	130	130
Stude og Kvier, Esbjerg, 1. Kl. (lev. V.)	129	129	129	129	129	129
Smaagrise, Køge, Kr. pr. Stk. .	44	39	39	53	48	41
Kælvekøer, Odense, 1. Kl., Kr. pr. Stk. ²⁾	771	750	750	760	745	800
Unge Heste, Kr. pr. Stk.	2760	2525	2600	2488	1950	2000
Hvede	29,37	29,25	29,25	29,25	29,25	29,25
Rug	30,37	30,25	30,25	30,25	30,25	30,25
Byg, 2/r.	26,25	26,25	26,25	26,25	26,25	26,25
Havre	26,25	26,25	26,25	26,25	26,25	26,25
Hø	22,92	22,60	25,00	26,20	24,00	24,00
Kartofler, Sælgers St., Sjælland	17,89	21,00	22,00	17,71	15,50	17,00
Runkelroefrø	205	218	235	238	243	240
Kaalroefrø	188	230	240	233	240	245
Rødkløverfrø	603	640	685	776	913	998
Hvidkløverfrø	773	800	850	888	913	1035
Hunde græsfrø	248	250	250	248	245	250
Alm. Rajgræsfrø ³⁾	162	165	165	164	165	165
Ital. do.	146	150	150	147	143	150
Kunstgødning:						
Kalksalpeter	26,15	25,50	25,50	25,13	25,55	23,95
Sv. Ammoniak	24,85	25,20	25,20	24,93	25,35	23,75
40 pCt. Kaligødning	19,11	19,20	19,40	19,93	20,00	20,00

¹⁾ Inkl. Tillæg.²⁾ Bestaaet Tuberkulinprøven.³⁾ Tidlige Stammer.

Korn = Maksimalpriser.

Tabel 2. Prisindeks. (Femaaret 1909/14 = 100).

	1944			1945		
	Hele Aaret	Nov. Md.	Dec. Md.	Hele Aaret	Nov. Md.	Dec. Md.
Landbrugsprodukter:						
Sødmælk	267	276	276	262	257	257
Smør, Notering	186	186	186	186	186	186
do. do. + Tillæg	213	213	213	208	191	191
Ost	349	349	349	347	340	340
Æg	204	224	224	199	229	229
Slagterisvin	294	294	294	282	267	267
Slagtekøer (København)	224	224	224	224	224	224
Stude og Kvier (Esbjerg)	211	211	211	211	211	211
Unge Heste (Odense)	374	343	353	338	265	271
Hvede	213	212	212	212	212	212
Rug	255	254	254	254	254	254
Byg, 2/r.	204	204	204	204	204	204
Havre	218	218	218	218	218	218
Hø	334	329	364	381	349	349
Kartofler, Sælgers St., Sjælland	477	560	587	472	413	453
Kunstgødning:						
Kalksalpeter	130	132	132	131	132	125
40 pCt. Kaligødning	160	161	163	167	168	168
Vejede Prisindeks for:						
Mejeriprodukter	224	225	225	219	206	206
Husdyrprodukter, ialt	243	246	246	237	229	229
Korn	217	216	216	216	216	216
Planteprodukter ialt	249	259	263	250	242	247
Landbrugsprodukter, ialt	244	247	247	238	230	230
Kunstgødning	159	159	159	155	156	152
Markfrø	289	289	289	320	320	320